

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-59М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи з навчальної
дисципліни **«Методологія наукових досліджень
міжнародних відносин»**
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292
«Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 9 від 15.06.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень міжнародних відносин» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Ханін І. Г., Жемба А. Й. – Рівне : НУВГП, 2023. – 20 с.

Укладачі:

Ханін І. Г., д.е.н., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу;

Жемба А. Й., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск:

Кушнір Н. Б., к.е.н., проф., завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення ОПП:

Жемба А. Й., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

ID перевірки: 1015588020

© І. Г. Ханін, А. Й. Жемба, 2023

© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета та завдання освітньої компоненти.....	4
2. Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, поточного контролю та самостійної роботи.....	6
Тема 1. Роль та місце навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень міжнародних відносин» у підготовці фахівців.....	6
Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень міжнародних відносин.....	7
Тема 3. Історико-політологічний напрямок дослідження міжнародних відносин як особливого виду суспільних відносин.....	9
Тема 4. Геополітичний/геоекономічний напрямок наукового дослідження міжнародних відносин.....	10
Тема 5. Теоретичні аспекти дослідження глобальних трендів міжнародних відносин.....	11
Тема 6. Аналіз трансформації сучасної політичної організації світу	13
Тема 7. Інформаційна та організаційна парадигми дослідження міжнародних відносин.....	14
Тема 8. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність.....	16
3. Методи оцінювання.....	17
4. Рекомендована література.....	18
5.Інформаційні ресурси.....	19

ВСТУП

Методологія наукових досліджень міжнародних відносин передбачає дослідження конкретних проблем міжнародних відносин на основі загальнонаукових та емпіричних методичних прийомів певної науки, що дає змогу досліджувати економічні, соціальні, екологічні, інформаційні процеси у їх спорідненості, відмінності та історичному розвитку. Цей курс має загальнометодологічний напрям для студентів і орієнтований на конкретні дослідження міжнародних відносин, які враховують технологічні, екологічні, гуманітарні та соціальні аспекти.

Предметом вивчення освітньої компоненти є формування теоретичних знань щодо методології наукових досліджень і методики здійснення досліджень конкретних проблем міжнародних відносин на основі загальнонаукових та емпіричних наукових прийомів, що дає змогу досліджувати процеси глобальної системи міжнародних відносин та інтеграції суб'єктів світової економіки у їх спорідненості, відмінності та історичному аспекті.

Студенти вивчають основи наукознавства та методику наукових досліджень конкретної проблеми, організацію інтелектуальної праці, визначення напрямів досліджень та їх ефективність у реальних секторах національної економіки, постановку експерименту, узагальнення результатів наукових досліджень у наукових звітах, дисертаціях, монографіях, наукових рекомендаціях.

1. Мета та завдання освітньої компоненти

Мета освітньої компоненти «Методологія наукових досліджень міжнародних відносин» - надання знань про теоретичне і практичне підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень, ознайомити студентів із методологією і методами дослідження світової економіки, інформаційним забезпеченням науково-дослідної роботи, основними вимогами щодо оформлення наукових результатів, ввести елементи наукової творчості у фахові освітні компоненти, сформувати наукову культуру студентів.

Завданнями освітньої компоненти є навчити майбутніх фахівців з міжнародних економічних відносин обґрунтовувати актуальність обраної теми дослідження, обирати оптимальні шляхи досягнення мети і розв'язання поставлених у роботі завдань, визначати об'єкт і предмет дослідження, аналізувати науково-методичну літературу, літературно і технічно оформляти наукові результати, визначати їх практичну цінність і наукову новизну.

Після вивчення даного курсу студенти повинні оволодіти наступними **компетенціями**:

К. Здатність виявляти та розв'язувати складні задачі і проблеми, генерувати нові ідеї у сфері міжнародних економічних відносин та/або під час навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК 5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК 8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

СК 9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання за освітньою компонентою:

ПРН 2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з

урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН 14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, поточного контролю та самостійної роботи

Тема 1. Роль та місце навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень міжнародних відносин» у підготовці фахівців

План

1. Поняття про науку та значення наукових досліджень в економіці країни.

2. Методологія наукових досліджень міжнародних відносин як навчальна дисципліна, її предмет та об'єкт дослідження, зміст та завдання, взаємозв'язок з іншими дисциплінами (науками).

3. Роль та місце дисципліни у підготовці фахівців з міжнародних відносин.

3. Наука як система знань. Наукова діяльність та її результати.

4. Суб'єкти наукової діяльності. Наукова комунікація. Наукові установи та кадри.

***Мета заняття:** закріпити знання студентів про особливості наукової діяльності та стимулювати до самостійних наукових пошуків.*

Теми доповідей:

1. Наука як чинник технічного і духовного прогресу в міжнародних відносинах.

2. Основні напрями досліджень у галузі міжнародних відносин.

3. Місце наукових досліджень у системі підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин

Контрольні запитання:

1. У чому полягає процес наукового пізнання?

2. Дати визначення поняттям «судження», «умовивід».

3. Перелічити елементи наукового доведення.
4. Визначити класифікацію наук у сучасному наукознавстві.
5. Охарактеризувати провідні функції науки.

Практичні завдання:

1. За допомогою кількох прикладів продемонструвати співвідношення понять «поняття», «судження», «умовивід».
2. Послугуючись літературою, укласти хронологічну таблицю розвитку економічної науки в Україні.
3. Укладання анотованого переліку літератури з наукознавства.
4. Написання міні-твору (1-2 сторінки) на тему «Портрет сучасного науковця» (на основі власних спостережень та опитування однокурсників і викладачів).

Питання для підсумкового обговорення:

Які чинники можуть спонукати фахівця до здійснення наукової діяльності?

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте суть предмету, зміст та завдання курсу «Методологія наукових досліджень міжнародних відносин»
2. Визначте поняття, зміст та функції науки як форми суспільної свідомості.
3. Схарактеризуйте наукознавство та його розвиток в країнах світу.
4. Проаналізуйте структуру та класифікацію науки – проведіть порівняння в різних країнах.

Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень міжнародних відносин

План

- 1.Методологія наукового дослідження як наука про правила мислення при створенні теорії науки.
- 2.Узагальнення інформації про вихідну мотиваційну базу суб'єктів міжнародних відносин з врахуванням внутрішніх факторів.
- 3.Методи аналізу динаміки розвитку та змін міжнародних відносин.
- 4.Локальний, сублокальний та глобальний виміри теоретичного осмислення міжнародної взаємодії

Мета заняття: удосконалити знання студентів про

специфіку функціонування сучасних наукових установ та умови одержання наукових ступенів і звань.

Теми доповідей:

1. Методологічні підходи Т.Парсонса.
2. Мотиваційна база суб'єктів міжнародних відносин з врахуванням внутрішніх факторів.
3. Система підготовки наукових кадрів в Україні.

Контрольні запитання:

1. Визначити поняття «наукова діяльність».
2. Перелічити основні напрями науково-дослідної діяльності студентів.
3. Якими вміннями і навичками має опанувати здобувач наукового ступеня?
4. Які головні ознаки наукової школи?
5. Які моральні цінності є визначальними у науковій діяльності колективу?

Практичні завдання:

1. Запропонуйте тематику і план конференції для студентів економічних спеціальностей. З цією метою визначте:
 - a) назву, яка б узагальнювала проблематику конференції;
 - b) теми кількох (4-6) доповідей,
 - c) розширений план однієї доповіді за вибором (5-7 пунктів);
 - d) питання для дискусії (2-3).
2. За допомогою вивчення нормативних документів визначення порядку одержання наукового ступеня доктора філософії.
3. За допомогою мережі Інтернет з'ясувати кількість українських науково-дослідних інститутів, що займаються проблемами економіки і освіти.

Питання для підсумкового обговорення:

Які можливості є у сучасних студентів для здійснення самостійної дослідницької діяльності?

Завдання для самостійної роботи:

1. Дайте визначення класифікації і характеристики об'єктів наукового пізнання, їх зв'язок із суб'єктом.
2. Дайте визначення предмета наукового пізнання як конкретні аспекти або властивості об'єкта.

3. Проаналізуйте понятійно-термінологічний апарат науки: наукові терміни, категорії, концепції, парадигми, закони, закономірності.

Тема 3. Історико-політологічний напрямок дослідження міжнародних відносин як особливого виду суспільних відносин

План

1. Наукові дослідження зв'язків, інститутів та поведінок в міжнародних відносинах, які виникають та розвиваються в часі та просторі.
2. Аналіз факторів, важелів та механізмів взаємин між державами як політичними інституціями.
3. Наукова природа змін міжнародних відносин, відображення її системи на тлі нелінійних процесів глобалізації.

Мета заняття: домогтися чіткого розуміння студентами провідних складових методологічної основи економічного дослідження.

Темі доповідей:

1. Розгляд сучасної міжнародної політичної системи на основі розробок Т. Парсонса.
2. Розгляд сучасної міжнародної політичної системи на основі розробок Д. Істона.
3. «Людиноцентричність» сучасної науки.
4. Особистісні якості науковця у царині економіки.
5. Методологія – основа об'єктивності наукового дослідження.

Контрольні запитання:

1. Визначити поняття «методологія наукового дослідження».
2. У чому полягає відмінність тлумачення поняття «методологія» у закордонному й вітчизняному наукознавстві?
3. Означити функціональну сутність методології наукового дослідження.
4. Охарактеризувати основні види методології.
5. Які провідні чинники фундаментальних і прикладних наукових досліджень?

Практичні завдання:

1. Прокоментувати цитату Б. Рассела «З однієї сторони я хотів

з'ясувати чи можливе пізнання, а з іншої – зробити все, що у моїх силах, задля щасливішого світу» (1957 р.). Наскільки наведений вислів актуальний сьогодні.

2. Підготовка реферату на тему «Значення методології у науковому дослідженні».

3. Укладання міні-словника «Компоненти методологічної частини наукового дослідження».

Питання для підсумкового обговорення:

У чому полягає гуманістична спрямованість наукового відкриття?

Завдання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте методологію науки: суть, рівні і принципову схему.

2. Розкрийте світоглядну роль економічних наук.

3. Розкрийте методологічні принципи наукових досліджень з економіки.

4. Розкрийте методи дослідження, їх класифікація та характер застосування.

5. Визначте особливості використання загально-наукових і спеціальних методів наукового дослідження та інтерпретація вихідної інформації.

Тема 4. Геополітичний/геоекономічний напрямок наукового дослідження міжнародних відносин

План

1. Дослідження закономірностей зовнішньої політики у геопросторовому аспекті.

2. Аналіз політичної та економічної взаємодії між державами та іншими суб'єктами.

3. Виникнення та розвиток центрів сили в геоекономічному просторі

Мета заняття: *формуванню у студентів вміння визначати та обґрунтовувати власні шляхи розв'язання проблем сучасної економіки.*

Теми доповідей:

1. Науковий акцент на просторовому розташуванні суб'єктів міжнародної або транскордонної взаємодії.

2. Аналіз просторового розташування суб'єктів міжнародної взаємодії.

3. Аналіз просторового розташування суб'єктів транскордонної взаємодії.

Контрольні запитання:

1. Визначити характерні ознаки науково-економічного дослідження.
2. Яке співвідношення об'єкту і предмету економічного дослідження?
3. У чому полягає специфіка мети дослідження в царині економіки?
4. Чому мета наукового дослідження конкретизується у кількох завданнях?
5. Які існують критерії ефективності науково-економічного дослідження?

Практичні завдання:

1. Підготовка реферату «Особливості економічного розвитку країни» (за вибором).
2. Укладання переліку тестових запитань для абітурієнтів економічного ВНЗ з метою виявлення їх придатності до науково-дослідної роботи.

Питання для підсумкового обговорення:

Як з'ясувати актуальність і наукову новизну теми дослідження для розвитку певних знань, спрямованих на вирішення практичних питань конкретної економіки?

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте місце і роль міжнародних економічних відносин у системі економічних наук.
2. Проаналізуйте фінансово-економічні та правові аспекти міжнародних економічних відносин.
3. Проаналізуйте наукову проблему й обґрунтування теми дослідження з міжнародних економічних відносин.

Тема 5. Теоретичні аспекти дослідження глобальних трендів міжнародних відносин

План

1. Глобальні тренди як основні напрями руху глобального суспільства.

2. Дослідження глобального розвитку та розвитку взаємовідносин між його складниками.

3. Цивілізаційні теорії та їх підґрунтя.

Мета заняття: *формуванню у студентів навички пошуку інформаційного забезпечення наукового дослідження та аналізу інформації*

Теми доповідей:

1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень міжнародних відносин та вимоги до нього
2. Глобальні соціально-екологічні тренди як основні напрями руху глобального суспільства.
3. Глобальні політичні тренди як основні напрями руху глобального суспільства.
4. Оцінка та характеристика стану міжнародного середовища та характеристика поведінки міжнародних акторів.
5. Цивілізаційна теорія І. Данілевського та О. Шпенглера.
6. Концепція відцентрових та доцентрових тенденцій у розвитку соціальних спільнот (К. Ясперс, С. Хантінгтон).

Контрольні запитання:

1. Назвіть носії економічної інформації
2. В чому полягають особливості економічної інформації?
3. Яка роль носіїв економічної інформації, які використовуються у науково-дослідному процесі?
4. Що є основою інформаційно-пошукового апарату
5. Як організувати захист електронних носіїв інформації?

Практичні завдання:

1. Встановити інформаційні потреби науково-дослідного процесу за рівнями управління, виявити, які з потенційно можливих інформаційних сукупностей дійсно необхідні для комплексного дослідження макро- і мікроекономіки галузі народного господарства.

2. Визначити обсяг даних, призначення їх, де вони зберігаються і як їх одержати досліднику.

3. Встановити взаємовідносини між елементами інформаційного банку даних.

Питання для підсумкового обговорення:

Які літературні джерела використовують для визначення ступеня і рівня розробки дослідження?

Завдання для самостійної роботи:

1. Наведіть приклади носіїв економічної інформації і використання їх у науково-дослідному процесі.
2. Доведіть, що бібліотека – інтелектуальний центр наукових досліджень.
3. Схарактеризуйте бібліографічні джерела економічної інформації.
4. Визначте структуру і організацію економічної бібліографії.
5. Проаналізуйте інформаційно-пошукові мови бібліотечних фондів.
6. Визначте суть безпеки використання інтернет-ресурсів, ступінь їх достовірності, об'єктивності та інформативність посилання на інтернет-джерела.

Тема 6. Аналіз трансформації сучасної політичної організації світу

План

1. Трьохсхорова трансформація сучасної політичної організації світу та методи її дослідження.
2. Діяльність Римського клубу.
3. Наукові прогнози відносно майбутнього політичного світо устрою.
4. Дослідження параметрів полярності, лідерства, нової системи міжнародної стратифікації її акторів.

Мета заняття: *формуванн у студентів практичні навички економічного дослідження.*

Теми доповідей:

1. Трансформація Вестфальської світополітичної моделі.
2. Невизначеність в прогнозуванні процесів в міжнародній системі.
3. Дослідження структури і середовища міжнародної взаємодії.
4. Дослідження формування нового світового порядку.

Контрольні запитання:

1. До якого етапу наукового дослідження можна віднести роботу з звітністю підприємства?
2. Яка існує класифікація документальних першоджерел інформації?

3. Які чинники визначають актуальність проблеми наукового дослідження?

4. Означити мету вивчення документальних джерел у процесі дослідної роботи.

5. Обґрунтувати послідовність визначення об'єкту, предмету, мети й завдань наукового дослідження.

Практичні завдання:

1. Укласти анотований перелік фахових видань з проблем економіки.

2. Запропонувати тему наукового дослідження з економіки, довести її актуальність.

3. Послугуючись літературою з методики наукових досліджень, навести приклади оформлення бібліографічного списку, у якому відображено кілька видів друкованих видань (10-15 найменувань).

Питання для підсумкового обговорення:

Критерії оцінювання значущості наукового відкриття.

Завдання для самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте організаційну структуру науки в Україні та в інших країнах.

2. Проаналізуйте напрямки міжнародної співпраці української та зарубіжної наукової думки.

3. Повідомте про інтелектуальну власність України й особливості її використання за кордоном.

Тема 7. Інформаційна та організаційна парадигми дослідження міжнародних відносин

План

1. Поняття про системну наукову теорію.

2. Теоретичне дослідження міжнародних систем, властивих їм структури та функцій, процесів їх розвитку.

3. «Теорія міжнародних систем» М.Каплана, Р. Роузкранца, С.Хоффмана.

4. «Теорія взаємодії» Дж.Модельські, С.Аміна, К.Кайзера.

Мета заняття: *формуванню у студентів навички адекватного використання методів економічного дослідження.*

Теми доповідей:

1. Чинники добору і використання емпіричних методів у

процесі економічного дослідження.

2. «Теорія зчіплення» і «теорія турбулентності» Дж.Розенау.
3. Нормативна модель глобальної міждержавної міжнародної системи

Контрольні запитання:

1. Які існують різновиди анкет?
2. Які вимоги до проведення анкетування?
3. У чому полягає сутність методу моделювання?
4. Що спільного й відмінного між методами економічного спостереження й економічного експерименту?

Практичні завдання:

1. Послугуючись методичної літературою, укласти правила й прийоми наукового дискутування. Запропонуйте тему для диспуту за участю студентів.
2. Навести приклади форми графічного зображення цифрових даних.
3. Укласти перелік тестових запитань (10-15) для визначення в учнів старших класів рівня сформованості уявлень про специфіку навчання у ЗВО.
4. Запропонувати власне розуміння понять: «актуальність», «концептуальність», «доказовість», «перспективність», «чіткість викладу».

Питання для підсумкового обговорення:

Які шляхи реалізації здобутків економічної науки на практиці?

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте комп'ютерні методи математико-статистичного аналізу економічної інформації.
2. Схарактеризуйте особливості комп'ютерного моделювання економічних процесів.
3. З'ясуйте суть використання ІТ-технологій для систематизації кінцевих та проміжних результатів наукових досліджень.
4. Проаналізуйте візуалізацію наукової роботи за допомогою ІТ-технологій.
5. Проаналізуйте особливості побудови ретроспективного моделювання, його характерні ознаки в галузі економічних наук.
6. Сформулюйте особливості вибору методики, математизація провідних процесів, характерні ознаки часткових методів.

Тема 8. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність

План

1. Результати досліджень міжнародних відносин та їх особливості.

2. Практичне значення результатів наукових досліджень міжнародних відносин.

3. Ефективність результатів досліджень міжнародних відносин, її розрахунок, критерії ефективності.

Мета заняття: розвивати у студентів здатність до продуманої й системної науково-дослідної роботи.

Теми доповідей:

1. Вивчення першоджерел –одна з провідних форм наукової роботи.

2. Роль експерименту у науково-дослідницькій роботі.

3. Робота науковця над статтями та доповідями.

4. Використання комп'ютерних технологій у науково-економічних дослідженнях.

Контрольні запитання:

1. Чи існує різниця між поняттями «документальні джерела» і «літературні джерела»?

2. Як у дисертаційній роботі співвідносяться гіпотеза і результат наукової дослідження?

3. Що розуміємо під поняттям реферування?

4. Які існують правила реферування друкованих матеріалів?

5. З якою метою дослідник у дисертаційній роботі наводить цитати й посилання на першоджерела?

Практичні завдання:

1. Висловити власні рекомендації по роботі з документальними джерелами.

2. Послугувуючись довідковою і методичною літературою, укласти правила оформлення реферату, курсової роботи, кандидатської дисертації.

3. Укласти рецензію на статтю з збірника студентських наукових статей (за вибором).

Питання для підсумкового обговорення:

Що робить наукову статтю чи доповідь цікавими?

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте суть впровадження результатів завершених наукових досліджень.
2. Проаналізуйте захист авторських прав при впровадженні наукових досліджень.
3. Сформулюйте критерії ефективності наукових досліджень з економіки.
4. Розрахунок економічної ефективності наукових досліджень.

3.Методи оцінювання

Для досягнення цілей та завдань навчальної дисципліни здобувачам потрібно вчасно виконати завдання як усні, так і письмові, які розміщені на платформі MOODLE, здати модульний контроль.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти шляхом усного опитування, тестування та письмових завдань.

За вчасне та якісне виконання завдань здобувач отримує такі обов'язкові бали:

- 40 балів за усні і письмові завдання на 10 практичних заняттях;
- 20 балів за індивідуальне навчально-дослідне завдання;
- 20 балів за модуль 1
- 20 балів за модуль 2.

Разом – 100 балів.

Здобувачі можуть отримати додаткові бали за участь в олімпіадах, конференціях та інших освітньо-наукових заходах за темами курсу. Тему дослідницької роботи можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем;

Проведення поточного та підсумкового контролю знань здобувачів, можливість подання апеляції регламентуються нормативними документами: <https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan>

Здобувачі мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики навчальної дисципліни, участі в

науково-практичних конференціях економічного спрямування, участі у конкурсах студентських наукових робіт ("Наука очима молоді", першому та другому етапах Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт тощо).

4. Список рекомендованої літератури

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» для другого (магістерського). рівня вищої освіти (затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки від 04.03.2020 р. No 380). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/292-mizhna-econom-vidnosynu-M.pdf>
2. Гордійчук А. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2008. 331 с.
3. Кір'янов В.М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для економічних спец. / Рівне : НУВГП, 2008. 286 с.
4. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2010. 176 с.
5. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 228 с.
6. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посіб. / 2-ге вид. Донецьк : Альфа-прес, 2007. 144 с.
7. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
8. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
9. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

10. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К. : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
11. Основи наукових досліджень : методологія, організація, оформлення результатів : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. М. Головій та ін. К. : Хай-Тек Прес, 2010. 344 с.
12. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / Р. Крохмальний та ін. Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 312 с.
13. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості : підручник. Київ : ЦУЛ, 2009. 96 с.
14. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Д. : ДГУ, 2018. 103 с.
15. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підруч. К. : Знання, 2005. 309 с.
16. Global Trends 2030: the world in 2030. URL: <http://www.freeworldacademy.com/globalleader/trends.htm#5nds.htm#5>.
17. Global Trends Final Report. URL: <http://www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/for-the-press/news-releases/cannes-summit-final-declaration.1557.html>.
18. Fukuyama F. The End of History. *The National Interest*. 1989. № 16. P. 3–18.

5. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>
4. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі. URL: <https://www.osce.org/>
5. Офіційний сайт ООН. URL: www.un.org
6. Офіційний сайт Групи Світового банку/ URL: www.worldbank.gov.ua
7. Офіційний сайт СОТ. URL: www.wto.org

8. Офіційний сайт ЄС. URL: www.e.u.org
9. Офіційний сайт МВФ. URL: www.imf.org
10. Департамент ООН з економічних і соціальних питань.
URL:
<https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>
11. Офіційний сайт Римського клубу. URL:
<http://www.clubofrome.org/eng/home>.
12. Освітні платформи: Coursera (<https://www.coursera.org>):
 - Local Economic Development
 - Understanding economic policymaking
 - Economics of Transition and Emerging Markets
 - African development – from the past to the present
 - The Korean Economic DevelopmentedX (<https://www.edx.org>):
Political Economy and Economic Development